

Kwetsbaarheid en dialogen

Inhoud vak (studiegids)

In deze module staat het leren herkennen, analyseren en vergelijken van levensbeschouwelijke (religieus en seculier) duidingen van menselijke kwetsbaarheid centraal. Studenten verdiepen zich in de theoretische onderbouwing van een dialogische theologie van kwetsbaar leven zoals uitgewerkt in diverse publicaties van C. Anbeek. Praktisch oefenen zij door een aantal etappes te spelen van het dialoogspeel *Tussen zon en maan. Over ervaringen van schoonheid en chaos*.

Doelstellingen:

De student kan het verband tussen ervaringen van kwetsbaarheid (contrastervaringen) en levensbeschouwelijke duidingen van het menselijk bestaan benoemen, analyseren en hier kritisch op reflecteren (evalueren) (eindtermen remonstrants seminarium 1 en 3).

De student kan vanuit zelf doorleefde contrastervaringen de eigen levensbeschouwelijke duiding articuleren, en hierbij verbanden leggen met (traditionele) levensbeschouwelijke bronnen (eindtermen remonstrants seminarium 2 en 4).

De student kan respectvol communiceren met mensen uit de eigen en andere levensbeschouwelijke traditie(s) en de mogelijk optredende verschillen van visies verhelderen (eindtermen remonstrants seminarium 1, 2, 3 en 4).

De student kan binnen verschillende contexten (zorgteams, organisaties, groepen cliënten, maatschappij-breed) het verband tussen ervaringen van kwetsbaarheid (contrastervaringen) en het zoeken naar levensbeschouwelijke duidingen benoemen en het belang hiervan voor anderen verhelderen (eindtermen remonstrants seminarium 2 en 3).

De student kan groeps gesprekken over contrastervaringen en de zoektocht naar levensbeschouwelijke duidingen (in verschillende contexten: kerken, zorgteams, organisaties, groepen cliënten) stimuleren en ondersteunen (eindtermen remonstrants seminarium 2, 3 en 4).

Inhoudsbeschrijving

De kwetsbaarheid van het leven manifesteert zich dikwijls in *contrastervaringen*, ontregelende en openbrekende ervaringen. Diep ingrijpende ontregelende en openbrekende ervaringen, waarbij kwetsbaarheid, eindigheid, niet-maakbaarheid, machteloosheid, maar ook schoonheid, verrukking en verwondering zich manifesteren brengen ons in een 'tussen gebied'. Dit onbekende gebied kenmerkt zich doordat het 'oude' niet meer werkt en het 'nieuwe' nog niet ontdekt is. In ontregelende en openbrekende ervaringen wordt voelbaar wat er toe doet in het menselijk bestaan (soms omdat het er niet is). De zoektocht die volgt gaat over hoe we over en weer dit belangrijke kunnen verwoorden of op andere wijze tot uitdrukking kunnen brengen, en ons leven ernaar inrichten.

Levensbeschouwingen kun je zien als praktijken rondom ingrijpende ervaringen van menselijk bestaan en de vragen die zij oproepen. Deze fundamentele vragen zijn bijvoorbeeld: Wat is van ultiem belang? Wat is de plek van de mens te midden van alles wat er is? Wie is de mens? Hoe kunnen wij ons verhouden tot lijden en onrecht? Wat inspireert ons? Hoe kunnen wij goed samenleven? Naar welke toekomst streven wij?

Aan de hand van verschillende teksten verdiepen studenten zich in ontregelende kwetsbaarheid op micro-, meso- en macroniveau, en belangrijke thema's die tussengebieden zichtbaar worden.

Levensbeschouwingen formuleren op systematische wijze een visie op het bestaan. In de christelijke theologie vind je deze in de *loci* van de systematische theologie. Een centrale vraag in de module is in hoeverre en op welke wijze klassieke antwoorden kunnen passen bij de contrastervaringen van (on)gelovige en zoekende mensen van vandaag de dag.

Vervolgens staat de eigen levensbeschouwelijke zoektocht centraal: welke contrastervaringen benoemt de student als bepalend voor zichzelf? Welke zoektocht ontvouwde zich en welke levensbeschouwelijke bronnen wezen een weg? Wat licht op als wij in dialoog gaan over deze ervaringen en wat zij ons brachten? Hoe kunnen wij dit alles vertalen naar onze levensbeschouwelijke tradities?

Ten slotte staat de vraag centraal hoe je in groepsverband, met deelnemers met verschillende levensbeschouwelijke achtergronden, het gesprek over ervaringen van kwetsbaarheid en de levensbeschouwelijke inzichten die daaruit voortkomen kunt stimuleren en ondersteunen. Een deel van de contacturen bestaat uit het oefenen van deze gesprekken aan de hand van het dialoogspeel *Tussen zon en maan. Dialoogspeel over ervaringen van schoonheid en chaos*.

Onderwijsvorm

Hoor- / werkcolleges met discussie (9 bijeenkomsten van 3,5 uur = 31,5 uur) en voorbereidingsopdrachten dialoogspeel (12 uur). Bestudering literatuur (132 uur = 800 pp.).

Toetsing

De beoordeling vindt als volgt plaats: • Participatie; • Reisverslag gespeelde etappes dialoogspeel • Paper aan de hand van reflectievragen

Docent: Prof. dr. C.W. (Christa) Anbeek

Verplichte literatuur:

- Anbeek, C. (2021). The Courage to be Vulnerable. Philosophical Considerations, *International Journal of Philosophy and Theology*. (PDF Canvas)
- Anbeek, C. (2018a). *Voor Joseph en zijn broer. Van overleven naar spelen en andere zaken van ultiem belang*. Utrecht: Ten Have.
- Anbeek, C. (2019). *Reisgids. Handleiding bij het dialoogspeel Tussen zon en maan*. (PDF Canvas LET OP: de geprinte versie en de PDF op canvas hebben verschillende paginanummers. In deze studiehandleiding wordt de nummering van de PDF aangegeven!)
- Anbeek, C. & Jong, de A. (2013a). De berg van de ziel. Een persoonlijk essay. Utrecht: Ten Have p. 7-29 (PDF CANVAS)
- Arendt, Hannah. (1994). *Vita Activa*. Amsterdam: Boom. p. 173-186 (PDF Canvas)
- Brison, S.J. (2017). Personal Identity and Relational Selves. In: *The Routledge Companion to Feminist Philosophy*. Ann Carry, Serene J. Kaller, Alison Stone (eds). p. 218-230. (PDF CANVAS)
- Cavarero, Adriana (2015). Narrative Against Destruction. In: *New Literary History* 46: 1-16. (PDF CANVAS)
- Christakis, Nicholas.(2019) *Blueprint. The Evolutionary Origins of a Good Society*. New York, Boston, London: Little, Brown Spark. Ch 1: The Society within Us. p. 1-18 (PDF Canvas).
- Droogers, André (2011). Religie en zingeving als spel. In *Religie & Samenleving* Jrg 6, nr 1 mei 2011, p. 9-23.
- Gopnik, Alison (2009). The Philosophical Baby. What children's minds tell us about truth, love & the meaning of life Gopnik, Londond: The Bodley Head, p. 19-46 (PDF CANVAS)
- Hellemans, Staf (2019). *De grote transformatie van religie en van de katholieke kerk*. Tilburg University. (PDF CANVAS)

- Huizinga, Johan (2008). *Homo Ludens. Proeve eener bepaling van het spel-element der cultuur*. Amsterdam: Amsterdam University Press. P.8-42 (PDF CANVAS)
- Mackenzie, C. (2014). The Importance of Relational Autonomy and Capabilities for an Ethics of Vulnerability. In: *Vulnerability. New Essays in Ethics and Feminist Philosophy*. Mackenzie, C., Rogers, W., Dodds, S. (eds). Oxford University Press. pp. 33-59 (PDF Canvas)
- Pulcini, Elena (2010). Rethinking Community in the Global Age. In: *Iris*, Issn 2036-3257, II, 3 April 2010, p. 87-101 © Firenze University Press (PDF CANVAS)
- Szokolczai, Arpad (2018). Liminality and Experience. Structuring Transitory Situations and Transformative Events. In: *Breaking Boundaries. Varieties of Liminality*. Agnes Horvat, Bjorn Thomassen, Harald Wydra (eds). New York, Oxford Berghahn Books. P. 11-38.
- Thomassen, Bjorn (2018). Thinking with Liminality. The boundaries of an Anthropological Concept. In: *Breaking Boundaries. Varieties of Liminality*. Agnes Horvat, Bjorn Thomassen, Harald Wydra (eds). New York, Oxford Berghahn Books, p. 39-58 (PDF CANVAS)
- Stone, Alison (2019). *Being Born. Birth and Philosophy*. Oxford University Press. p. 66-100

Aanbevolen literatuur:

- Anbeek, C. (2013 b). *Aan de heidenen overgeleverd. Hoe theologie de 21ste eeuw kan overleven*. Utrecht: Ten Have. OF:
- Anbeek, C.W. (2017). World-viewing Dialogues on Precarious Life: The Urgency of a New Existential, Spiritual, and Ethical Language in the Search for Meaning in Vulnerable life. *Essays in the Philosophy of Humanism*, 25 (2), 171-185. (PDF CANVAS)
- Anbeek, Christa (2018b). Kwetsbaarheid als bron van geloof, hoop en liefde. Ontwikkeling van een dialoogspel. *Tijdschrift voor Geestelijke Verzorging*. Jr21/nr91, p.12-20 (PDF Canvas)
- Bieler, Andrea (2017). Enhancing Vulnerable Life: Phenomenological and Practical Theological Explorations. In: *Exploring Vulnerability*. Heike Springhart, Günter Thomas (eds). Göttingen, Bristol: Vandenhoeck & Ruprecht. P. 71-82 (PDF CANVAS).
- Sebald W.G. (1993) *Paul Bereyer*. In: *Des emigrés. Vier geïllustreerde verhalen*. Amsterdam: Van Gennep. p. 29-64 (PDF CANVAS)

Studiepunten: 6 ECTS

Data 2022:

7 & 21 januari, 4 & 25 februari, 11 & 25 maart, 8 & 22 april, 20 mei telkens van 13.30-17.00

Locatie:

Landelijk Bureau Remonstranten, Nieuwegracht 27 a Utrecht